

Základní škola a Mateřská škola, Dolany, okres Náchod

Školní vzdělávací program školní družiny

Identifikační údaje

Předkladatel:

Název školy: **Základní škola a Mateřská škola Dolany, okres Náchod**
Adresa školy: Dolany 84
Jméno ředitelky: Iveta Hofmanová
Kontakty: tel.: 734620990
e-mail: info@skola-dolany.cz

Další údaje: IČO: 709871173
REDIZO: 600093638

Zřizovatel:

Název: Obec Dolany
Kontakty: Tel.: 491813657
e-mail: obec@dolany-na.cz

Účinnost: od 1. 9. 2025
Datum: 28.8. 2025

Podpis ředitelky:

Razítko školy:

Osnova ŠVP:

1. Úvod
2. Charakteristika ŠD
3. Cíle ŠVP ŠD
4. Délka a časový plán vzdělávání
5. Formy vzdělávání
6. Obsah vzdělávání
7. Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
8. Přijímání uchazečů a průběh a ukončování vzdělávání
9. Materiální a psychosociální podmínky
10. Personální podmínky
11. Ekonomické podmínky
12. BOZP

1. Úvod

Školní vzdělávací programy (ŠVP), podle nichž se uskutečňuje vzdělávání na jednotlivých školách, si vytváří každá škola podle zásad § 5 č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. ŠVP je povinnou školní dokumentací od

1. 9. 2007.

Zájmové vzdělávání ve ŠD naplňuje svými prostředky obecné cíle vzdělávání dané školským zákonem. Rozvíjet samostatné a zdravě sebevědomé děti cestou přirozené výchovy, rozvíjet jejich učení a poznání, vytvářet pocit životní pohody, souladu a harmonie, získání vlastní samostatnosti. Základem je hra a vytváření vstřícného estetického prostředí, které má vliv na pohodu všech, jichž se týká.

2. Charakteristika školní družiny

Naše školní družina (dále jen ŠD) je součástí Základní školy a Mateřské školy, Dolany, okres Náchod.

Školní družina se nachází v přízemí budovy školy.

Školní družina má jedno oddělení s kapacitou 30 žáků.

Školní družina tvoří ve dnech školního vyučování mezistupeň mezi výukou ve škole a výchovou v rodině. ŠD není pokračováním školního vyučování, má svá specifika, která ji odlišují od školního vyučování. Hlavním posláním ŠD je zabezpečení zájmové činnosti, odpočinku a rekreace žáků, částečně také dohledu nad žáky.

Do školní družiny jsou zařazováni všichni žáci školy (pokud není překročena kapacita).

- vychovatelka navozuje radostnou atmosféru a komunikační prostředí, posiluje v dětech kladné city a vytváří pocit bezpečí
- výchovným působením učí vychovatelka naplňovat volný čas dětí hodnotným způsobem, obohacuje jejich vzdělání o nové poznatky a dovednosti z nejrozličnějších oblastí. Rozvíjí jejich schopnosti a nadání. Upevňuje charakterové vlastnosti a pomáhá vytvářet v psychice dětí bohaté podněty pro neorganizovanou spontánní činnost.
- způsob odpočinku a rekreace dětí odpovídá zdravotně hygienickým zásadám střídání práce a odpočinku přispívá k odstranění únavy předchozí školní činnosti, pomáhá uspokojovat a rozvíjet potřeby a zájmy dětí.

3. Cíle ŠVP ŠD

- Rozvoj osobnosti člověka – podněcování k tvořivému myšlení, logickému uvažování a řešení problémů. Získání všeobecného přehledu v návaznosti na učivo 1. stupně ZŠ
- Vedení k všestranné a účinné komunikaci. Příprava svobodných a zodpovědných osobností, uplatňující svá práva a naplňující své povinnosti.
- Utváření vědomí národní a státní příslušnosti, respektu k jiné etnické, kulturní a náboženské skupině.
- Pochopení a uplatňování principu rovnosti dívek a chlapců. Vedení dětí k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem – učit se žít společně s ostatními lidmi.
- Vytváření u dětí potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a prožívání životních situací, vnímavost a citlivé vztahy k lidem, svému prostředí i k přírodě.
- Dodržování bezpečnosti a ochrany zdraví, aktivně rozvíjet a chránit své fyzické, duševní a sociální zdraví.

Klíčové kompetence

Souhrn vědomostí, dovedností, schopností a postojů, které děti získávají v průběhu několikaleté docházky do školní družiny. Budou se prolínat všemi činnostmi zájmového vzdělávání.

Kompetence k učení

- hraje si a tvoří s chutí, práci dokončí
- klade si otázky a hledá na ně odpovědi
- získané vědomosti dává do souvislostí, uplatňuje v praktických situacích a dalším učení.

Kompetence k řešení problému

- všímá si dění okolo
- snaží se řešit situace, při jejich řešení užívá logické, matematické, empirické postupy
- chápe, že vyhýbat se řešení problému, nevede k cíli
- započaté činnosti dokončuje

Komunikativní kompetence

- ovládá řeč

Školní vzdělávací program školní družiny

- vyjadřuje sdělení, myšlenky, otázky, odpovědi vhodně formulovanými větami
- komunikuje bez ostychu s vrstevníky i dospělými

Sociální a interpersonální kompetence

- samostatně rozhoduje o svých činnostech, uvědomuje si, že za ně odpovídá a nese důsledky
- projevuje ohleduplnost, citlivost, rozpozná nevhodné chování, nespravedlnost, agresivitu, šikanu
- spolupracuje ve skupině, dokáže se prosadit i podřídit, přijmout kompromis, respektuje jiné, je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi

Činnostní a občanské kompetence

- učí se plánovat, organizovat, řídit a hodnotit
- odhaduje rizika svých nápadů
- odpovědně přistupuje k úkolům a povinnostem
- uvědomuje si práva svá i druhých
- chová se odpovědně s ohledem na zdraví a bezpečné prostředí (přírodní i společenské)
- dbá na své osobní zdraví i na zdraví druhých

Kompetence k trávení volného času

- orientuje se v možnostech smysluplného trávení volného času
- umí si vybrat zájmové činnosti dle vlastních dispozic
- rozvíjí své zájmy v organizovaných skupinách i individuálních činnostech
- dokáže odmítnout nevhodnou nabídku na trávení volného času

Digitální kompetence

- dokáže pracovat s notebookem, tabletem, interaktivní tabulí
- používá dětské vzdělávací aplikace
- seznamuje se s logikou a algoritmizací (deskové hry)
- bezpečně se chová na internetu a online hrách
- vyhledává jednoduché obrázky a informace

Konkrétní cíle vzdělávání

Cílem je:

- **umění spolupracovat v kolektivu**
- **prožívat radostné chvíle, jistotu a bezpečí**
- **rozvíjet osobnost dítěte**

- **umět si hrát s ostatními dětmi**
- **podněcovat děti k tvořivému myšlení, logickému uvažování a řešení problémů**
- **učit děti osvojovat si základy slušného chování při stolování**
- **utvářet kladný vztah k přírodě a učit se chránit svět kolem nás**
- **získat pozitivní vztah ke sportu**
- **získat pozitivní vztah k výtvarným a pracovním činnostem**
- **umět mít rád lidi kolem sebe**
- **nebýt sobecký**
- **umět se společně bavit i pracovat**
- **rozvíjet kladné vztahy v kolektivu**
- **posilovat komunikační dovednosti**
- **rozvíjet slovní zásobu**
- **rozvíjet umění naslouchat druhým**
- **nabízet různorodé činnosti s individuálním přístupem k jednotlivým dětem**
- **rozvíjet schopnost řešit konflikt v klidu a efektivně**
- **poskytnout prostor pro odpočinek a relaxaci**
- **motivovat k dalšímu poznávání a učení**

Pro činnost ve školní družině jsou voleny takové metody a formy práce, které směřují k naplňování těchto cílů

4. Délka a časový plán vzdělávání

Školní vzdělávací program školní družiny byl vytvořen v souladu se Školním vzdělávacím programem pro základní vzdělávání Základní školy a Mateřské školy, Dolany.

Provoz školní družiny:

- provozní doba - ranní družina 6:00 – 7:30
- odpolední družina po skončení vyučování do 16:30

5. Formy vzdělávání

Vzdělávání ve školní družině se uskutečňuje formou pravidelné výchovné, vzdělávací a zájmové činnosti, příležitostnými akcemi a nabídkou spontánních aktivit. Má umožňovat žákům odpočinek i přípravu na vyučování.

Podle charakteru a cílů činnosti využívá vychovatelka vhodné metody a formy práce. Pravidelná činnost je dána týdenní skladbou zaměstnání a představuje zejména organizované aktivity zájmového či tělovýchovného charakteru.

Příležitostné akce nejsou zahrnuty do standardní týdenní skladby činností. Jsou to například výlety, exkurze, besídky, vystoupení. Tyto akce bývají vždy společné s aktivitami ZŠ.

6. Obsah vzdělávání

Osobnostně orientovaný program je založený na integrovaném vzdělávání hrou, na činnostech a prožitcích žáků a umožňuje pracovat s tematickými celky, jejichž realizace spočívá nejen v řízených činnostech žáků. Využívány jsou běžné životní situace i nahodile vzniklé okolnosti a příležitosti pro obohacení vzdělávání.

Výchovně vzdělávací činnost:

- probíhá formou odpočinkových (odstraňují únavu), rekreačních (slouží k regeneraci sil) a zájmových činností (rozvíjí osobnost dítěte)
- navazuje na výchovně vzdělávací činnost školy při vyučování, není však přímým pokračováním.

Vzdělávací a výchovné oblasti

Člověk a jeho svět

1. Místo, kde žijeme

Poznávání nejbližšího okolí, organizace školy, určení významných objektů, jejich návštěvy (OÚ, kaplička a požární zbrojnice), orientace v okolí (rybník, sousední obce, dětská hřiště, sokolovna).

2. Lidé kolem nás

Osvojení zásad vhodného a společenského chování, tolerance, empatie, vzájemná úcta, komunikace slovní i mimoslovní, dodržování pravidel stolování, předcházení šikaně, zařazení prvků mediální výchovy (co děti shlédly, slyšely, práce s internetem, vyhledávání informací), (kompetence k řešení problémů, komunikativní, sociální)

3. Lidé a čas

Budování a dodržování správného režimu, vytváření pravidelných návyků, umět využít správně a účelně svůj volný čas (kompetence k trávení volného času)

4. Rozmanitost přírody

Školní vzdělávací program školní družiny

Vycházky a pobyty v přírodě, pozorování změn, určování, využití encyklopedií, následné výtvarné zpracování, péče o pokojové rostliny, ekologická výchova-ochrana přírody (kompetence k učení)

Člověk a jeho zdraví (ZČ sportovní)

Poznávání sama sebe, poučení a péče o zdraví a nemocech, zdravotní prevence, osobní hygiena a čistota, poučení o úrazech a jejich předcházení, umět ošetřit drobná poranění. Besedy na toto téma. Pohybové hry v místnosti, tělocvičně, terénu, rekreační cvičení, dodržování pitného režimu.

a) Činnosti ovlivňující zdraví

Význam pohybu pro zdraví, příprava organismu na pohyb, rozvoj forem rychlosti, vytrvalosti, síly (zvládá správné držení těla, spojuje pohyb se zdravým životním stylem, zná relaxační a kompenzační cviky, umí spojit melodii a rytmický pohyb, cvičí podle hudby, uplatňuje zásady pohybové hygieny.

b) Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností

Pohybové hry, základy gymnastiky, atletiky, sportovních her, turistika, pobyt v přírodě, (spolupracuje při týmových hrách a soutěžích, zná a dodržuje pravidla, je schopen soutěžit v týmu, posiluje kolektivní cítění, zvládá míčové hry). (kompetence komunikativní, sociální a interpersonální, občanské)

Informační a komunikační technologie

- Základy práce s digitálními pomůckami
- Vyhledávání informací a komunikace – práce s internetem

Umění a kultura

- Vytváří a zafixuje u dětí v průběhu docházky do ŠD kulturu chování, stolování, oblékání, cestování
- Osvojí estetiku – krásno, vnímá svět a okolí tvořivě, citlivě. Umí se vyjádřit neverbálně pomocí linie, tvaru, barvy, gesta, mimiky.
- Rozvíjí u dětí schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěch vlastní i druhých, učí se o své práci komunikovat.
- Výtvarné osvojování skutečnosti – zvládá techniku malby, kresby, rozlišuje teplé a studené barvy, využívá barevné výrazovosti k vyjádření představy a fantazie, rozmísťuje prvky na ploše, zvládá prostorové techniky

- Experimentování a práce s výtvarnými prostředky – modeluje z tvárného materiálu, zvládne jednoduché techniky (koláž, frotáž, kombinování přírodních materiálů)
- Výtvarné umění a sloh – pozná práce dětských známých ilustrátorů.

7. Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

V našem zařízení jsme připraveni vyhledávat žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a adekvátně s nimi pracovat. Školní družinu navštěvují žáci se zdravotním znevýhodněním (specifické poruchy učení, poruchy chování), proto vychovatelka úzce spolupracuje s třídními učiteli, konzultuje výchovné a vzdělávací metody. Nezbytná je také spolupráce s rodiči. Dle aktuálních možností a podmínek školy lze při výchovných činnostech ve školní družině rozvíjet talent mimořádně nadaných žáků (zadávání rozšiřujících a doplňujících úkolů, individuální přístup).

8. Přijímání uchazečů a průběh a ukončování vzdělávání

Činnost školní družiny je určena pro žáky prvního stupně naší základní školy. O přijetí žáka či jeho vyloučení rozhoduje ředitelka školy (dle vyhlášky o zájmovém vzdělávání 74/2005 Sb.). Přijetím žáka se na něj vztahují veškerá práva a povinnosti žáka školní družiny. Podmínkou přijetí žáka k pravidelné činnosti je odevzdání řádně vyplněné přihlášky, jejíž součástí je písemné sdělení zákonného zástupce o rozsahu docházky, způsobu odchodu žáka ze školní družiny i doba jeho uvolňování do zájmových kroužků. Docházka do školní družiny je pro přihlášené žáky povinná. Žádosti o mimořádné uvolnění žáka je možno provádět pouze předem a písemnou formou (s podpisem rodičů). V případě, že rodič zapomene poslat lísteček, vyžadujeme zaslání SMS na telefonní číslo školní družiny (734 620 991).

Do školní družiny může být žák přihlášen během celého školního roku, pokud není naplněna její kapacita. Ukončit docházku může žák během celého školního roku na základě písemné žádosti rodičů o vyřazení žáka.

9. Materiální a psychosociální podmínky

Materiální zabezpečení:

ŠD využívá pro svou činnost místnost určenou pro školní družinu

Školní vzdělávací program školní družiny

- pro zájmové činnosti využívají další prostory školy, tělocvičnu, kuchyňku, venkovní učebnu, hřiště, učebnu I. třídy s výpočetní technikou, dětské hřiště obce

Prostory ŠD jsou vybaveny novým standardním žakovským nábytkem, nechybí koberec. ŠD má pro svou činnost přiměřené vybavení (hry, hračky, stavebnice, pomůcky k výtvarné, hudební, tělesné a pracovní činnosti), jehož uložení ve skříňkách umožňuje sebeobslužnost dětí. Estetická výzdoba samostatných prostor ŠD je pro děti přitažlivá, neboť vkusným způsobem uplatňuje i práce žáků školy.

Režim školní družiny je celkově vyvážený, zohledňuje klidovou činnost i dostatečný pobyt venku. Časové rozvržení a uspořádání činností ve školní družině se řídí požadavky psychohygieny. Je takové, aby podporovalo zdravý tělesný, duševní a sociální vývoj dítěte.

Vychovatelky ve školní družině pracují s dětmi unavenými z výuky, logicky se tedy projevuje zvýšená potřeba pohybu jako kompenzace dlouhého sezení při vyučování. Doba a způsob odpočinku se řídí potřebami dětí. Činnosti zaměřené na pohybovou rekreaci se vyznačují vydatnou pohybovou aktivitou, kterou je Nejlépe provádět venku. V přírodě lze provozovat téměř všechny zájmové činnosti. Pitný režim je zajištěn.

Stravování dětí probíhá ve školní jídelně, umístěné v budově mateřské školy. Během pobytu v ŠD děti dodržují pitný režim.

Psychosociální podmínky:

Přístup k dětem je založen na vstřícném a partnerském vztahu, ve kterém převažuje důvěra a náklonnost. K dětem přistupujeme jako k jedinečným a neopakovatelným bytostem, které mají právo být samy sebou. Ve školní družině se snažíme vytvářet prostředí duševní pohody pro všechny děti. Zvláštní pozornost je třeba věnovat rozvoji individuálních schopností každého dítěte. Vzdělávání je uskutečňováno ve všech činnostech a situacích, které se v průběhu dne vyskytnou. Toto učení je založeno na aktivní účasti dítěte, smyslovém vnímání, prožitkovém a interaktivním učení, zpravidla ve skupinách a individuálně.

Preferovány jsou hravé a tvořivé činnosti. Používáme styl takového vedení dětí, který v nich podporuje touhu po poznání, spoluúčast a samostatné rozhodování.

Podporujeme také prosociální chování (prosociální chování se vyznačuje skutky a činy vykonanými ve prospěch druhého bez očekávání odměny - materiální, sociální) a neformální vztahy mezi dětmi, volnost a osobní svobodu, zaměřujeme se na prevenci šikany a společensko-patologických jevů (kouření, alkohol, drogy, sexuální zneužívání a týrání dětí, krádeže, lhaní...). Dodržujeme též nezbytnou míru omezení, vyplývající z nutnosti dodržovat při formálním vzdělávání určitý řád.

Organizační řád:

Dle organizačního řádu řídí činnost školní družiny vychovatelka, která je podřízena řediteli školy, zodpovídá za provoz a plynulý chod ŠD.

Vychovatelka ŠD se pravidelně zúčastňuje pedagogických rad a provozních porad pracovníků školy, spolupracuje s učiteli. Kompetence vychovatelky jsou jasně vymezeny.

Vnitřní řád školní družiny je součástí školního řádu, je funkční, dává dostatečný rámec pro provoz. Jeho platné znění je zpřístupněno zákonným zástupcům prostřednictvím nástěnky umístěné v prostorách školní družiny a prostřednictvím internetových stránek školy.

Spolupráce s rodiči:

- rodičovská sdružení
- spolupráce s rodiči
- zapojení rodičů do akcí školní družiny
- besídky pro rodiče, dny otevřených dveří

10. Personální podmínky

Personálně je provoz ŠD zabezpečen jednou vychovatelkou a asistentkou pedagoga, které svým vzděláním splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti stanovené vyhláškou MŠMT ČR.

Průběžně, dle potřeby a zájmu si doplňují odbornost samostudiem a účastí na odborných seminářích. Veškeré připomínky řešíme na pedagogických radách. Rozsah přímé výchovné činnosti odpovídá nařízení vlády, kterým se stanoví míra vyučovací povinnosti učitelů a míra povinnosti výchovné práce ostatních pedagogických pracovníků ve školství.

11. Ekonomické podmínky

Provoz školní družiny je zajišťován z provozního rozpočtu školy.

Vnitřní směrnice školy O poplatcích ve školní družině stanovuje poplatek zákonných zástupců za pobyt dítěte ve ŠD. Za přihlášené děti do ŠD platí rodiče, nebo jiní zákonní zástupci příspěvek 110 Kč za měsíc na částečnou úhradu neinvestičních nákladů.

Úplata může být snížena nebo prominuta dle § 123, odst. 4, Školského zákona. Splatnost je měsíční.

12. BOZP

Žáci jsou pravidelně poučováni o nebezpečí úrazu, zvláště pak při pohybu na schodech nebo pobytu venku. Zdravotní problémy či úraz neprodleně hlásí vychovatelce. Žák ze ŠD nikdy neodchází bez vědomí vychovatelky. Při pobytu v ŠD žáci dbají na bezpečnost svoji i svých spolužáků, snaží se vyvarovat konfliktních situací. Žáky poučujeme také o zásadách správného chování nejen ve škole, ale také na veřejnosti, před každou akcí mimo školu, na komunikacích a v době prázdnin.

Pro činnost ŠD platí stejná ustanovení o BOZP jako ve školním řádu, pokud ŠD pro svoji činnost využívá odborné učebny, řídí se příslušnými řády pro tyto učebny. Žáci přihlášení do ŠD jsou poučeni o BOZP a záznam o poučení je uveden v třídní knize ŠD. Pitný režim je zajištěn v rámci oběda, později mají žáci možnost pití z vlastních zdrojů. Ochrana před sociálně patologickými jevy je součástí školního řádu školy a týká se i školní družiny.

Dokumentace:

- přehled výchovně vzdělávací práce
- zápisní lístek pro žáky

Mgr. Iveta Hofmanová
ředitelka školy